

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 3

Tilleggsspørsmål nr.

Emne: Brynet

Oppskr. av: Dav Jørl Gahrne

(adresse): Spangereid

Fylke: Vest-Agder

Herad: Spangereid

Bygdelag: Spangereid Krets

Gard: Gsare

G.nr. 155 Br.nr. 16.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Spørsmål 1.

Det kallas alminnelig for "Brynesstein".

Spørsmål 2.

Både naturstein og kunststein bruktes til bryne. Brynet kjøptes alltid på en butikk. Der er ikke noe sted i bygda hvor her finnes naturstein som kan brukes til bryne.

Spørsmål 3.

Ofte, av alle stamler pleier å bli slipt på rund slipestein. Det samme er også tilfelle med alle slags gjær, tallekniver og også hoveltenger, samt også slåma. skin kniver. Sigd blei også slipt. Etter slipingen pleier de å bruke et bryne for å bryne resten "ruen" på eggen som er framkommet under sliping.

Mindre kniver f.eks. lommekniver og små hoveltenger pleier mest bare å bli brynet.

Spørsmål 4.

Så langt eldre folk kan huske har de alltid slipt gjær. Ingen kan minnes når skikken kom til bygda.

Spørsmål 5.

Denstags sliping har ikke vært brukt i bygda. Man har bare brukt rund slipestein som en hadde sveiv på. Slipesteinen sto alltid hjemme med hus.

Spørsmål 6.

~~Fort~~ Det avhang av hvor god gjæ'en hadde. En kunde slå en hel dag med den eller mer. En kunde ikke grei sig uten slipestein.

Spørsmål 7.

En brukte både byneslein og "strygestikka" enkelte brukte bare strygestikka. Andre brukte ~~ikke~~ først byneslein og så strykestikka etterpå. Uttales også "strygestikka"

Strykestikka var arbeidet av haurt tre f. eks. ask. Det var alminnelig å ha den med sig hjemmefra. Enkelte brukte strygestikke som var påsmitt gjær og sand. Eldre folk har fortalt at de brukte bare et stykke haurt tre som strygestikke. De hadde så med sig på vollen et lite spann eller blikkboks med sand i som den var slått vann i. Når de skulde bygne gjæen, tok de hånden ned i spannet, tok sand og smærte på strygestikka før de begynte å bygne.

Spørsmål 8.

De tar alltid gjæen av ornet når de sliper. Når de sliper pleier de for det meste å holde eggen fra sig. Enkelte bruker dog å holde eggen mot sig.

Spørsmål 9.

En holder gjæen fra sig. Den ene hånden holdes på gjæoret der gjæen er festet og så stot.

Omne m. 3

Omne: Brynet.

Opskr. av: Olav Jøel Gahr.

Adresse: Spangereid

Fylke: Vest-Agder.

Herad: Spangereid

Bygdelag: Spangereid
Krets.

Gard: Gae.

G. m. 155 b. m. 16

ter en Gæant mot jærden. Brynesteinen
eller stikka holdes så i høyre hånd. Så snart
jeg har greie på bruket bare langsom her.
Spørsmål 10.

Man pleide å bare brynet i hånda eller
en stakk det i lomma.

Spørsmål 13.

En brukte å dyppe den i vann, derom ser var
lett o. li nærheten. En pleide ikke å dyppe
stykkestikken i vann. Det mest alminnelige
er dog å spytt på brynesteinen

Spørsmål 14. - 15. - 16. - 17. Kjenner ikke til det
her i bygda.

Spørsmål 18. 19. 20. Jfar ikke fått greie
på noe av søndags her i bygda.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM

BYGDØY

332